СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 91. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця 19 квітня 1935. VOL. XLIII. No. 91. Jersey City, N. J., Friday, April 19, 1935. THREE CENTS

УРЯД ЗА ПОЗИЧКИ, ПРОТИ ДАРОВИЗНИ

ВАШИНГТОН. — Підчас конференції президента Рузвелта з представниками преси в Білім Домі президент дав газетярам до зрозуміння, що уряд думає розділювати 4 міліярди долярів на відбудову краю радше дорогою позичок ніж дорогою безповоротних запомог.

Він заявив, що уряд плянує давати замісць „банків" („долз") роботу для всіх безробітних. Він каже, що пляни в цьому напрямі вже на викінченю. Займається працею ціла низка урядових бюр під начальною директивою Ікеса, як головного адміністратора публичних робіт.

Президент сподівається, що до двох місяців пляни вже будуть виконувані.

РЕКОРДОВИЙ ПЕРЕЛЕТ ЧЕРЕЗ ТИХИЙ ОКЕАН.

ГОНОЛЮЛЮ. — Відкриваючи повітряну торговлю через Тихий океан, великий літак „Пан Американ Клипер" перелетів зі Сан Франсіско до Гонолюлю за 18 годин і 37 мінут. Коли взяти під увагу, що літак кружляв над портом цілі 52 мінути, заки осів, то властиво він відбув дорогу за 17 годин і 45 мінут.

Величезні товпи народу витали приїзд літака. На привіти представників уряду, населення й преси капітан літака відповів: „Нема тут нічого надзвичайного: звичайна рутина!" Він приписує вдалість лету докладним і справним приготуванням.

Літак важив при осіданню 19 тон. Його машини йдуть так тихо, що їх майже не чути.

НОВА ХМАРА КОПОТУ.

ДЕНВЕР (Колорадо). — У середу навістила південно-східну частину стейту Колорадо нова хмара копоту. В західній частині впали дощі, котрі прочистили повітря.

Через нову хмару копоту ввесь рух на вулицях здержаний. Мешканці сховалися по хатах, зачинивши вікна і двері. Півтори години було темно, як у ночі.

Федеральні обсерваторії погоди кажуть, що вигляди на дощ у тій околиці слабі та що через те можна сподіватися нових копотових хмар.

СВЯЩЕНИКИ ОРГАНІЗУЮТЬ ПРОТИФЛЬОТНУ ДЕМОНСТРАЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Група духовників трох віроісповідань, католицького, протестантського і жидівського постановила відбути тут у церкві „Риверсайд" віче для протесту проти пляну федерального уряду відбути маневри американської воєнної фльоти на північній части Тихого океану.

На вічу мають говорити 6 священиків, з котрих кождий брав участь у світовій війні. Запрошення на віче підписали 29 священиків. Вони стоять на становищі, що відбування цих маневрів на Тихім океані мусить скріпити мілітаристичний і воєнний настрій у Японії, де може здаватися, що маневри американської фльоти вимірені проти Японії.

ЖІНКА БУВШОГО ГОВЕРНОРА ЗА СТРАЙКАРІВ.

НЮ ЙОРК. — Пані Піншов, жінка Гифорда Пінпюва, бувшого говернора стейту Пенсилвенія, машерувала в середу на чолі 2,200 страйкуючих робітників фабрик підприємства „Нешенел Бискит Ко.", як вони виходили на пікети під фабрики.

Робітники машерували походом від льокалю юнії до фабрики. В першім ряді йшли пікети на колісцятах („ролер-скейтс"). Пів сотки поліцаїв пішки і 20 поліцаїв на конях ішли вздовж походу. Страйкарі співали й викрикували проти підприємства.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ НА ТЛІ СТРАЙКУ.

ТОРОНТО (Огайо). — Від місяця вже треває тут у фабриці підприємства „Кол Клей Ко.", що обробляє глину, страйк за умовини праці визнання юнії. У понеділок підприємство пробувало зломати страйк, спровадивши страйколомів зпоза місцевости. Воно наняло 18 робітників та поставило коло фабрики узброєну сторожу. Це обурило до живого страйкуючих робітників і вони прийшли під фабрику пікетувати масово. Пікети привитали вистріли сторожів фабрики. Від куль упав на місці неживий Анді Латиска, 30-літний робітник цієї фабрики та батько двох дітей. Чотири інші робітники були поважно ранені.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В КАНАДІ.

АНТІГОНИШ (Нова Скотія). — Поспішний поїзд Державної Залізниці, що їхав зі Сидні до Галифаксу, вискочив коло Гітертону з шин. На місці згинули машиніст поїзду та три пасажири. Один пасажир помер скоро по доставленню його до шпиталю. Пічкур поїзду пропав.

ВИПОВІДАЮТЬ ВІЙНУ ВОВКАМ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — У лісах цього стейту так зросло число вовків, що консерваційний департамент стейтового уряду постановив наняти мисливих, щоб їх вигубити.

Є тут вовки двох родів: так звані „тимбер вулфс" походять з Канади, а „койовтіс" зі степів Америки.

ПОМЕРЛА НАЙСТАРША ЖІНКА В КАНАДІ.

В захисті для старців у Ст. Боніфейс, Ман., померла в 113-му році життя Антоніна Пшепйолковська, родом з. Жилинець, борщівського повіту, Галичина. У 81 році життя приїхала вона в Канаду й перебувала в своїого сина, на фармі в Рембрандт, Ман. Її вважали найстаршою жінкою в Канаді.

ЗА ДОЗВОЛЕНУ ЗБІРКУ „РІДНІЙ ШКОЛІ".

Окружний суд у Риманові покарав о. Ореста Венгриновича, пароха в селі Єнів, грівною 10 зл. за переведення збірки на „Рідну Школу" підчас Різдвяних Свят. Слід додати, що о. Венгринович на основі воєвідського дозволу одержав повновласть з головної управи „Рідної Школи" та особисто переводив цю збірку. Від присуду зробив о. Венгринович відклик.

КРІВАВА ВІЙНА МІЖ МАРІЯВІТАМИ.

До Радзимінка, пов. Плоцк, прийшли недавно кількадесять прихильників маріявітського „арцибіскупа" під проводом своєї „капланки" і хотіли опанувати місцевий костел. Заставши брами і двері позамикані, розпочали атаку. Костельну браму виломили і вирвали з муру. До завзятої боротьби прийшло при здобуванні плебанії. В неділю фельдманівці зібрали більші сили і почали викидати противників. Зчинилася бійка в костелі, опісля на плебанії. Пішли в рух ножі, коли, залізні штаби. Заворушення мусіла ліквідувати аж поліція. Одначе війна треває дальше; ніодна сторона не хоче уступити і заноситься на грізніші заворушення.

ЧУДОТВОРНА МУХА.

На величезнім французькім пароплаві „Іль де Франс" грубник і машиніст мали у своїй кімнатці муху, яка приносила їм щастя. Це була перша „расова" муха, що переїхала з Європи до Америки багато разів. Разом вона зробила 35,000 км. У день, коли вона здохла, один попарив собі руку, другий розбив голову. Вони заявили капітанови, що не поїдуть далі, поки не будуть мати нової мухи, що приносить щастя.

ЗОЛОТО В ПОВІТРІ.

Австралійські вчені стверджують, що у повітрі в Австралії є золото; таке золото знаходиться теж в атмосфері над іншими континентами, але в Австралії його найбільше. Кожний Австралієць вдихає за своє життя до 4 грамів золота. Досі не вдалося цих 4 грамів перобити на матеріял, який можна би продавати. Коли це вдасться — золото буде лежати на базарі.

ЗА ЗАЯЦЯ ВБИВ ЛЮДИНУ.

Мешканець села Морне біля Семятич, Антін Божим, хотячи мати заяця на хрестини, взяв рушницю і пішов на своє поле, щоби застрілити заяця. Побачив його постерунковий Войтковський з Дрогичина і крикнув „стій", хотячи переконатися, хто полює. Однак Божим, не маючи дозволу на зброю, почав утікати. Тоді поліцай стрілив до нього і вбив на місці. Покищо його не арештовано, як повідомляє варшавська преса.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ ВБИЛИ АДМІРАЛА КОЛЧАКА.

Московська „Правда" оголошує спомини бувшого голови чрезвичайки в Іркуцьку, Чудновського, де Чудновський між іншим описує сцену розстрілу полководця білої московської армії, адм. Колчака. В часі, коли Колчак був уже в неволі в Іркуцьку, надійшла вістка, що до Іркуцька зближається новий білогвардійський корпус (?). Була небезпека, що цей корпус зможе відбити Колчака. Тому 7 лютого 1920 року рішила большевицька чрезвичайка розстріляти Колчака і його значкового, Попеляєва. „Пізно нічю — оповідає Чудновський — я пішов до вязниці, щоби виконати приказ комітету. Я ввійшов до келії, де сидів Колчак, і прочитав йому присуд. Я велів йому наложити кайдани на руки. Опісля те саме вчинив я з Попеляєвом. Ми пішли разом з обома засудженими на смерть до вязничної канцелярії. Заки я видав відповідні прикази щодо людей, які будуть мусіти виконати присуд, повідомили мене, що Колчак висловив бажання побачитися з жінкою, точніше — з княжною Тіміревою. Я відповів, що це неможливе. Попеляєв подавECкістови картку, адресовану до матери з проханням благословити на смерть. Потім ми вийшли за вязничну браму. Мороз: 32—35 ступнів. Ясна місячна ніч. Безбережна тиша. Ми уставили засуджених під горою. Колчак — стрункий, тип Англійця. Голова трохи похилена. Попеляєв — малого росту, голова втягнена в рамена, блідий, очі примкнені. Роздається команда. Десь грюкнув гарматний вистріл і разом з ним, наче йому відповідаючи, вояки дали сальву. А потім на всякий раз ще два. — „Куди зложити трупів?" — запитався начальник конвою. „До Ангари їх", крикнув якийсь жовнір і трупи вбитих вкинули до прорубаної на ріці полонки". — Так розстріляла чрезвичайка адмірала Колчака.

НОВІ ХЛІБОЗАГОТОВЧІ ПЛЯНИ МОСКВИ.

Як кождого року, так і тепер Москва занята встановлюванням усяких плянів, специяльно для хлібозаготовлі на 1934 рік. На черзі тепер плян заготівлі овечої, козячої і верблюжої шерсти. Переведення тієї заготівлі доручено комітетови заготівель при раді комісарів, а в Україні уповноваженому того комітету.

РЕНЕ МАРТЕЛЬ ПРО УКРАЇНУ.

Відомий французький журналіст і вчений Рене Мартель готує нові праці з ділянки україннознавства. Першою має бути французько-український словник, що його опрацьовує Мартель на спілку з одним українським ученим, другою, студія з життя карпатських Українців.

ОСТАННЬОГО ЖИДІВСЬКОГО „АНТРЕПРЕНЕРА" ВИКИДАЮТЬ З НІМЕЧЧИНИ.

Вплив театру на маси примусив гітлерівський уряд Німеччини в першу чергу до чистки німецьких театрів з жидівського елементу. Небаром усунуть з посади театрального директора останнього Жида, яким є А. Гельмер, власник і директор „Наєс Шавшпільгавзу" в Франкфурті над Меном.

БІЛЯ 20 ТИСЯЧ БЕЗРОБІТНИХ У ТАБОРАХ.

Міністер державної оборони в Канаді, Г. Стірлінг, заявив в отавському парляменті, що в канадських таборах для безробітних, які знаходяться під управою міністерства оборони, є 19,278 безробітних, 2,039 службовців і 280 людей з кіньми й підводами. Вони виконують плян 109 ріжних будов. Найбільший табор є в Балкарте, Кве., з 1,976 людьми, другий у Диндорн, Саск., з 1,634 людьми і в Пітавава, Онт., з 1,223 людьми. Безробітні дістають пересічно 20 ц. денно в готівці, харч, одяг і мешкання. Працють пересічно по 3 години денно.

СУБОТНИКИ В СЯНІЧЧИНІ.

Кілька днів по проголошенні послання о. д-ра Масцюха основано у Вільхівцях, пов. Сянік, секту суботників. Треба згадати, що Вільхівці це велика твердиня „русских" та майже єдина їх остоя в повіті. За Вільхівцями йде Сянік, де теж почали появлятися суботники.

РЕКРУТСЬКІ БЕШКЕТИ В ПОЇЗДІ.

Варшавський часопис „А. Б. Ц." пише під датою 17-го березня з Городна: Вчорашний ранній поїзд, що їхав з Варшави до Вільни, був місцем бурхливих рекрутських бешкетів, що пожерли дві людські жертви. Тим поїздом їхала до Вільни численна партія новобранців з Варшави і з Велико польщі, приділених до віленського гарнізону. Вже незабаром по відїзді поїзду з Варшави рекрути стали гоститися досита горівкою, а для більшої відваги стали співати в супроводі товчених шиб. Одної хвилини якийсь пяний рекрут вискочив з поїзду і впав до ріки, де потонув. Недалеко стації Малкіня трапився другий трагічний припадок. Один з пяних рекрутів, бажаючи зайти до кльозету, отворив помилково двері вагону і впав на шлях під колеса поїзду, що його протяли. Бешкетуючі рекрути кілька разів спиняли поїзд потягненням ручки алярмового гамульця. Щойно в Городні ввійшов до поїзду більший відділ жандармерії, що частинно приємирив рекрутів. Внаслідок тих бешкетів варшавський поїзд приїхав до Вільни з 2-годинним припізненням. В поїзді повибивано кількадесять шиб, а крім того занечищено страшенно вагони 1-шої кляси.

ВЕЛИЧЕЗНІ НАДУЖИТТЯ В ЕЛЕКТРІВНІ У ВАРШАВІ.

Підчас провірки книг та документів у варшавській електрівні судовий секвестратор стрінув сліди грошевих надужить, що полягали на фальшуванню касових квітів та посвідок відбору гроша. До справді виплачених сум касою електрівні, а стверджених відносними особами, дописували опісля зеро або інші цифри, збільшаючи цим робом висоту виплаченої суми навіть 50 разів. Ріжниця надплачених електрівнею сум на основі сфальшованих квітів є коло сто кільканадцять тисяч злотих. На основі тих надужить відемно вигляде діяльність усуненої управи електрівні. А треба додати, що та управа була добре платна. Платні директорів вагалися там від 5,000 до 10,000 зл. місячно.

ЛІГА НАЦІЙ ОСУДИЛА НІМЕЧЧИНУ ОДНОГОЛОСНО

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Макс Літвінов, представник СССР, себто країни, яка завжди якнайострійше осуджувала Версайський договір як злочин капіталістів і імперіялістів, тепер найбільше побивався, щоб дати нагану Німеччині за те, що вона нарушила цей договір. Франція вжила всіх своїх дипломатичних штук, щоб осуд Німеччини випав одноголосно. Ишло їй найбільше про Польщу, яка вкінці станула проти Німеччини. Здержалася від голосування одинока Данія. Кажуть, що поступування представника Данії відповідає поглядам скандинавських держав, які були проти осуду Німеччини.

ФРАНЦУСЬКО-СОВЄТСЬКИЙ ДОГОВІР.

ЖЕНЕВА. — Літвінов як міністер закордонних справ СССР і Ляваль як такий же міністер Франції зговорилися щодо основних точок французько-совєтського договору. Подробиці доповнять іще військові знавці.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ЧЕРЕЗ РУМУНІЮ ДО КИЄВА.

ПРАГА (Чехословаччина). — При кінці квітня вибирається чехословацька делегація до Москви, щоб підписати летунський договір. Встановлено летничий шлях між Прагою і Москвою, який не буде йти, як досі, через Польщу, але через Румунію і Київ.

ДУМАЮТЬ, ЯК КАРАТИ ТИХ, ЩО НАРУШАТЬ МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ.

ЖЕНЕВА. — Встановлено з 13 представників міжнародню комісію, яка має виробити карні санкції на ті держави, що нарушать Версайський договір, чи йому подібні.

НЕМА НАДІЇ, ЩОБ НІМЕЧЧИНА ВЕРНУЛАСЬ ДО ЛІГИ НАЦІЙ.

БЕРЛІН. — Кажуть з боку міродайних чинників, що тепер є виключене, щоб Німеччина приступила до Ліги Націй. Найближча будучність покаже, як вона буде ставитися до переговорювання з іншими державами, а за який тиждень Гітлер дасть відповідь на осуд Ліги. Заявить, що відповідальність за зломання Версайського договору спадає на давніх аліянтів.

ОДНІ ФРАНЦУЗИ РАДІЮТЬ, ДРУГІ ЗАЖУРЕНІ.

ПАРИЖ. — Найліпші французькі журналісти поділені в думках щодо осуду Німеччини Лігою Націй. Всі задоволені тільки з того, що Франція осягнула дипльоматичну побіду та що рішення запало одноголосно. Але разом з тим заявляють, що треба памятати, що як хто хоче мира, то замало погодитися з приятелями, бо тут треба згоди з ворогом.

ЛИТВА ЗБІЛЬШАЄ ВІЙСЬКО.

КАВНАС (Литва). — Литовсько-німецька ситуація далі дуже напружена. Тому Литва не розпускає жовнірів, котрим вийшов реченець служби, а задержує їх далі, наслідуючи в тім Париж.

ПОЛЯКИ ЗАДОВОЛЕНІ.

ВАРШАВА. — Польська преса заспокоєна, що не прийшло до розриву між Польщею і Францією, та що польський делегат у Женеві голосував проти Німеччини.

ВЖЕ НЕ „ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИЙ" ОБРЯД.

ЛЬВІВ. — „Львівські Архієпархіяльні Відомости" за березень принесли декрет Апостольської Столиці про „Комісію для Росії" та про видання богослужебних книг словянського обряду. В поясненню до цього Митрополичий Ординаріят звертає увагу на незвичайну вагу цього розпорядження. Кажеться там, що раз на все знесені всі сумніви, що наш обряд є обрядом византійським. Зліквідовано і ті думки, що обряд цей ділиться на ріжні галузи: східньо-словянську, уніятську і т. п. Нема іншого обряду, пише митрополит Андрій, від того, який мають наші браття на Волині, Підляшу, Поліссі й Холмщині. Розпорядком Апостольської Столиці упадає назва обряду: греко-католицький. Обряд цей зветься словянським чи словянсько-византійський. У Східній Конгрегації буде утворена Секція для всіх церков, що вживають словянського чи словянсько-византійського обряду. Та Секція буде займатися справами католиків цього обряду в Галичині, на Волині, Підляшу, Поліссі, Закарпатті, в Югославії і в Америці північній і полудневій. Крім того Апостольська Столиця зарядила, щоб якнайскорше були видані літургічні книги цього обряду. Цим виданням буде устійнене раз на все те, що належить до сущности цього обряду і що ніяким робом не може бути змінене.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОРОЖАНСЬКІ КЛЮБИ

Здавалось би, що вже нема найменшої потреби писати про потребу орґанізування по місцях українських політичних клюбів, які ми звикли називати „горожанськими" або „ситизенськими". Але на ділі так не є. Загляньмо до якогонебудь того роду клюбу, поговорім з урядниками того клюбу чи з діяльнішими членами, а переконаємося наглядно, що наш нарід в Америці не доцінює вартости тих орґанізацій.

Правда, що ті клюби, які ми маємо, не виказують назагал великої активности. І не мають вони дійсних політичних впливів. І це нас болить. І то тимбільше, що часто буває таке, що ми маємо в тих клюбах розумних, спосібних і статочних горожан, яких можна би вже видвигати на ріжні вищі політичні чи які інші становища. А буває так, що й з тими людьми не можна часто добитися певних впливів. І то навіть таких впливів, які не звязані з посадами (джабами), але яких нам треба от хочби для висвітлення нашої української справи, наших визвольних змагань і того всього варварства, що діється на наших землях під окупантами.

Але ствердивши те, спитаймо себе, чия тут вина? Якщо виходимо на політичну арену й числимося з політичними машинами в Америці, то годі нам ставити певні домагання, не створивши наперед політичної сили. А та політична сила це в першу чергу: голоси. Отже сила наших горожанських клюбів залежить не тільки від того, яких вони мають розумних лідерів, але й від числа голосуючих при виборах, яких даний клюб контролює.

Давніше наші люди в Америці не привязували великої ваги до американського горожанства, бо вони готовилися вертатись назад до рідного краю. Тепер подавляюча більшість нашої іміґрації вже свідома, що вона вмиратиме вже тут — при своїх дорослих дітях. Бути цього свідомим і не вибирати горожанських паперів — це діло нерозумне, а навіть шкідливе з чисто українського становища. Почувати себе Українцем і служити українській справі та жити в Америці й бути тут американським горожанином є розумніше, ніж тут жити на польський, советський чи який інший пашпорт. Бо як льояльні американські горожани, а дотого зорґанізовані в політичні клюби, можемо зробити для української справи далеко більше ніж горожани Польщі, Советів, Румунії чи Чехословаччини.

Підносимо головно ту одну справу, бо інші користи з орґанізації горожанських клюбів кождому добре відомі. І тому вже сам розум і наша власна користь наказують ті клюби закладати і дбати про їх зріст. І то дбати як старшому поколінню так і молодшому.

М. Андрусяк.

МИКОЛА КОСТОМАРІВ

Цього року минає пятьдесять років від смерти великого українського історика й громадського діяча Миколи Костомарова, що вмер **дня 19-го квітня** 1885 р. Рід Костомарових, це власне давній московський боярський рід. Але один із них, Самсон, за часів царя Івана IV. Грізного втік на Волинь, де дістав маєток. Унук цього Самсона, Петро, брав уже участь у козацьких повстаннях у половині XVII. ст., а пізніше пересилився на Слобідщину. Там Костомарови й залишилися, і в XVIII ст. стали власниками слободи Юрасівки, острогозької округи (колишньої воронізької ґубернії), де й наш історик народився дня 16. травня 1817 р.

До десятого року життя Костомарів виховувався дома. В 1827 р. віддали батьки його до пансіону, виховничого інституту, п. Ґе, лектора французької мови в московському університеті. Та через недугу Костомарову довго там бути не довелося. До того в 1828 р. кріпаки вбили його батька Івана й розграбили його майно. Тимто його мати, Тетяна, віддала Миколу до Вороніжа, спершу до пансіону, а згодом до ґімназії. Після скінчення ґімназії Костомарів записався 1833 р. на історично-фільольоґічний відділ московського, пізніш харківського університету, який і закінчив 1836 р. Російську історію в харківському університеті викладав у тому часі український письменник Петро Артемовський-Гулак.[1] Та в Харкові Костомарів зазнайомився ще з українським письменником Амвросієм Метлинським,[2] а згодом з молодим університетським професором Ізмаїлом Срезневським,[3] що хоч із роду Москаль, був великим знавцем української історії й літератури та щиро полюбив Україну.

Своє замилування до історичних дослідів завдячував Костомарів не Артемовському-Гулакови, а професорови всесвітньої історії Михайлови Лунінови.[4] Першою його історичною працею був історичний опис острогозького козацько - слобідського полку (він задумував обробити історію цілої Слобідської України). Але ця його перша наукова праця не дочекалася друку, рукопис затратився в часі трусу підчас арештування Костомарова 1846 р. А його маґістерську працю (на право бути професором) „Про причини й характер унії на Руси (Україні й Білоруси)", що появилася друком у Харкові в 1841 р., рада харківського університету з доручення російського міністерства народньої освіти казала спалити. А то предмет цієї праці (унія) видавався тодішнім російським урядовим колам непрощеною провиною. З неї залишилося декілька примірників, які передав був Костомарів Василеви Каразинови,[5] щоб пороздавав ріжним людям.

В 1843 р. довелося Костомарову давати другу маґістерську працю „Про історичне значіння руської народньої поезії". У ній висловлював він, між іншим, думку, що народня пісня, як історичне джерело, має перевагу перед творами відомих осіб. А то, мовляв, „пісня висловлює почування невивчені, відрух душі невидуманий. Народ у ній виходить таким, яким є: пісня — правда. Є ще друга, таксамо важна прикмета народньої пісні — її всенародність. Ніхто не скаже, коли і хто утворив таку пісню; її вилила вся маса. Кожний, хто пісню співає, ніби вважає її за власний твір. Ніде народ не є такою єдиною особою, як у тих звуках своєї душі. Отже ні в чому так не висказує свойого характеру, як у пісні".

Тимто Костомарів у своїх історичних дослідах прикладав передусім велику вагу для народньої словесности. Для нього більшу ціну мав літопис, що змальовував минуле на основі народньої традиції, ніж сучасні подіям акти. Тяжко тепер погодитися на те становище Костомарова, яке видне в його історичних працях. Але треба признати, що він, хоч історичні акти й недоцінював, проте їх багато використовував для змалювання минулого там, де не мав побутово-культурних матеріялів. Дотого він був одним із найліпших знавців актового матеріялу, у свойому часі й видав був навіть 10 томів актів до історії козаччини (т. зв. „Акты южной и западной Россіи"). А на основі тих актів написав Костомарів великі історичні праці - монографії[6]) про Богдана Хмельницького, Івана Виговського, Юрія Хмельницького, Івана Брюховецького, Демяна Многогрішнгоо, Івана Самойловича й Івана Мазепу. Історичні події в цих працях змалював Костомарів так живо, що їх читаємо як романи.

Замилування до народньої традиції вплинуло на вибір предмету дослідів Костомарова. Хоч він і писав життєписи історичних діячів, а проте у своїх працях змагав висунути наперед життя народньої маси. Останню уважав він підставою всеї історії й уважав нещастям для народу, як коли народні маси не могли виявити на зверх своєї волі. Тимто Костомарів недоцінював державу, що, на його думку, була випадковим вислідом завоювання слабших сильнішими, а був прихильником свобідних людських громад, що для власної вигоди й охорони утворювалиб спілки. Костомарів добачував нахил до такого громадського життя в самих Українців, які за його словами „були спосібні творити серед себе добровільні товариства, звязані настільки, наскільки до цього спонукувала конечна потреба, й тривкі настільки, наскільки їх існування не вадило незмінному законови свободи". Ця прикмета українського народу відріжняє, мовляв, його різко від Росіян. І це Костомарів підніс ясно у своїх славних „Книгах битія українського народу", в листі до російського публіциста й письменника Олександра Герцена[7]) та в низці статтей, друкованих у петербурському українському журналі „Основа" у 1861-62 р. р. п. н.: „Думки про федеративні засновини у старій Руси", „Дві руські народности", і „Нариси народньої української історії".

Захоплення українською народньою творчістю Костомарова виявилося і в його нахилі спершу до народознавства (етноґрафії), а згодом до власної поетичної творчости. У 1838-39 р. р. він надрукував драматичний твір „Сава Чалий" та свої українські баляди під прибраним імям „Єремія Галка". Написав, крім того, віршеву драму „Переяславська ніч" (1841), перекладав на українську мову деякі вірші великого анґлійського поета Байрона — і взагалі дбав про гарний чистий вірш та збагачував українську письменницьку мову гарними народніми висловами. Писав і більші історичні повісти, та з них згадаємо тут тільки бувальщину з другої половини XVII. ст. п. н.: „Чернигівка", що стоїть на межі історичної повісти й дійсности. Всі історичні праці й романи писав Костомарів по російськи (вони всі перекладені на українську мову), але в романі „Чернигівка" розмови йдуть по українському. Взагалі, Костомарів, український поет і великий знавець української мови — в пізніших часах додумався був до такого, що української мови, щоб вона стала мовою науки — не треба; досить для неї, коли вона буде, мовляв, мовою народніх видань, поезії (відомий його вислів „для домашнього обіходу", себто вжитку)... Життя виявило, що Костомарів сильно помилився.

Діставши титул маґістра 1844 р., Костомарів учителював якийсь короткий час у ґімназії в Рівному на Волині (кінець жовтня 1844. — червень 1845), а пізніш у Києві в ґімназії, та по ріжних жіночих пансіонах. Пізніш (1846) покликали його на катедру історії в київському університеті. У Києві зійшовся він із українськими діячами й письменниками Пантелеймоном Кулішем, Тарасом Шевченком, Опанасом Марковичем, Миколою Гулаком, Олександром Навроцьким, Василем Білозерським і Дмитром Пильчиковом.[8]) Всі вони відбували тайні наради в справі поширення поміж славянськими народами думки про спілку славянських національних держав та уклали програму для своїх змагань у тому напрямі в „Уставі" та „Правилах Братства св. Кирила й Методія". Для того братства Костомарів написав і свої „Книги битія українського народу". Але з кінцем березня 1847 р. поліція ці наради викрила, членів братства увязнили й порозсилали по ріжнир далеких сторонах.

Арештований Костомарів, на передодні свого вінчання, відсидів рік у Петропавловській твердині в Петербурзі, опісля його заслали до Саратова. Щойно в 1857 р. йому дозволили переїхати до Петербурга; де в 1859 р. почав викладати в університеті. Довкола нього згуртувався знову гурток Українців, що заходами, головно Куліша, почали видавати з початком 1860-тих рр. журнал „Основу" та популярні книжечки для українського народу т. зв. „метелики". Але російський уряд (розпорядок міністра внутрішніх справ Петра Валуєва з дня 20. VII. 1863) припинив цю діяльність петербурського гуртка, а самого Костомарова позбавив знову 1862 р. університетської катедри. Від того часу аж до своєї смерти він займався архівними дослідами. З кінцем 1875 р. одружився він з колишньою своєю судженою Анною Крагельською, з якою не міг звінчатися в 1847 р. через арешт. Але з дружиною не прожив Костомарів і цілих десять років, бо 19. квітня 1885 р. помер у Петербурзі. Його похоронили там на „Волковому" кладовищі, на так званих „літературних містках"; а на його могилі поставили згодом памятник.

1) Петро Артемовський Гулак, 1790—1865, писав насмішливі вірші (сатири), перевіршував на українську мову твори інших поетів; найважніший його твір, байка „Пан та собака".

2) Амвросій Метлинський, писав під прибраним імям А. Могила (бо любив співати про могили), 1814—1876 — збирав народні пісні.

3) Ізмаїл Срезневський, (1812—1880), обороняв самостійність української мови, видавав матеріяли з української етноґрафії, памятки старої української мови й т. д.

4) Михайло Лунін, російський учений (1807—1846), мав великий вплив на українське суспільство, коли був професором у Харкові.

5) Василь Каразин, укр. суспільний діяч (1773—1842), поміщик, противник кріпацтва; головно його заходом засновано 1805 р. університет у Харкові.

6) Монографія, твір, присвячений одній якійсь події, чи одній особі.

7) Олександер Герцен (1812—1870), жив від 1847 р. поза межами Росії, а 1852 р. зорґанізував у Лондоні революційне видавництво для Росії й видавав часопис „Колокол" (Дзвін).

8) Все це Кирило-Методіївські братчики; Білозерський видавав пізніш „Основу", О. Маркович — етнограф, О. Навроцький — перекладач, і Пильчиків — один із основників „Наук. Т-ва ім. Шевченка" у Львові.

(„Життя і Знання").

СОВЄТСЬКИЙ МІЛІТАРИЗМ

(6)

Мабуть нічого більше не характеризує совєтський мілітаризм так, як те, що при великих товариських прийомах, де дами зявляються в бальовій тоалеті, носиться остентативно стрілецький значок.

Військові театри.

Безпосередній вплив військового життя на цивільне життя йде ще далеко далі. Він не ограничується лише на круги, що сяк чи так звязані з мілітаризмом і йому служать. Він сягає в усі ділянки культурного життя і то дуже глибоко. Мілітаризмови служать театри, кіно, музика, концерти, малярство, різьбарство і в такій мірі, як ніде більше у світі в мирних часах. Відома є роля, яку призначено театрови як одному з чинників політичного виховання народу. Побачити щось подібне деінде неможливо, ба навіть неможливо щось подібного створити, тому, що в Совєтах публика має спеціяльне замилування до театральности. Армія має до розпорядимости сітку театрів, розкинених по всьому просторі Росії, а їх обєднує центральний військовий театр в Москві. Звідти вдержується десятки театрів артистичними силами. Незначні спроби за часів світової війни ввести в запіллю для фронтових частин театри знайшли своє примінення в Совєтах. Театр і його орґанізація належить до системи озброєння. Невійськові театри стараються всюди вдержати якнайтісніший звязок з місцевими ґарнізонами. Це відбувається в формі шефства для частин.

Мистецькі успіхи.

З приводу 20-ліття московського театру, якого провідник дуже добре знає методи самореклями, між ґратулянтами були також і заступники армії, з якою той театр піддержує досить тісні звязки. Наслідок того контакту такий, що в військових формаціях процвитає театральне мистецтво аматорів. Часами бувають там річи, які дійсно треба подивляти щодо виконання і висоти артизму. Їх змістом є патріотизм, воля до оборони, звеличування хоробрости і мудрости, підчеркування дисципліни та всяких лише можливих вояцьких чеснот. При цьому справи ці не доводяться до абсурду і мають свій смак, відповідаючим ріжним станам публики. Драматична література останніх років видала досить багато військових драм, які зараховуються до найкращих, які Совєти зуміли витворити. Совєтська армія є одинока в світі, яка має свою вояцьку пресу — від часопису комісара оборони до полкового часопису включно. Все це є вічно в стані поготівля здібне до мобілізації.

Вояцькі пісні і малярство.

Полкові музичні капелі не є одинокими звязковими війська з музичним мистецтвом. Вони своїми ріжними концертами на публичних святах піднімають серед цивільної публики радість при військових видовищах. Над створенням відповідних вояцьких пісень працюють найкращі поети і композитори Совєтів. Совєтська армія є дуже щедрим меценатом для всіх геройсько-військових композицій. Великі симфонії часто мають своїми темами щось військове і повстали завдяки нагородам та заохотам.

Теж саме відноситься й до малярства. Останніми роками часто влаштовувано конкуренційні вистави військового та цивільного малярства, на яких цілими тисячами зявлялись образи на військові теми до образів вождів включно. Тисячі образів зображують героїзм совєтської армії в інтервенційних війнах. Тузинами цілими все появляються образи, які представляють Ворошилова чи Сталіна в крузі артилеристів, піхоти, піонірів, залізничників, летунів чи тенкових частин. Нема жадного вищого совєтського ґенерала, якогоб не портретовано по декілька разів.

Різьбарство, яке менше знаходить собі прихильників, також не відбігає від військової тематики. Військовий вплив перейшов уже до порцеляни, почтових карток, марок і декоративних малюнків включно. Всякі роди відпочинку, як їх пропаґують большевики, не є мислимі без військовости. В народніх парках стоять скорострілі і ґармати побіч кін, спортових площ, колисок, скочень та всяких інших забавових річей. А коло них показують інструктори охочим, як орудувати ними. А охочих все багато.

Кіно.

Найважнішою ділянкою мистецтва є, як каже Сталін, а він покликується при тому на Леніна, кіноматографія. Пятнацятьліття кінового мистецтва святковано недавно низкою величавих свят. Численні провідні особи з кінового мистецтва одержали найвище відзначення, ордер Леніна і інші вияви прихильности до них уряду. Але вершок усього творила фільма „Чапаєв", створена браттями Василивими. В цій фільмі інтересне не лише само мистецтво в дискретному розробленню поодиноких ефектів, грі артистів та фотоґрафічній техніці. Головне є при цій фільмі замкнена співгра всіх факторів її, які віддаються мілітаризму і героїзму.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ПРОПАДАЄ СТАРИЙ СВІТ.

Ще не так давно в нас найпопулярнішою книжкою була книжка про долю австрійського цісаревича Рудольфа. Майже така популярна, як сонник, або пророцтва Михальди, або Божий Лист.

Тимчасом, як недавно в Анґлії появилася книжка Марії Люїзи, ґрафині Ляріш фон Валерзе-Вітельсбах під наголовком „Тайни одного королівського двору", одна велика анґлійська ґазета написала з того приводу в своїй критиці менше-більше так:

Пощо нам займатися цим кронпринцом Рудольфом, що згинув майже пів сотні літ тому? Пощо займатися нам цісаревою Єлисаветою, що згинула з рук італійського анархіста 36 літ тому? Це вже бліді духи, котрі на нас живих уже не мають найменшого впливу. Не то вони, але й навіть тло, на якому вони повстали, вже завалилося. Пропала вже безповоротно вся державна сцена, на котрій вони виступали такими могутніми дієвими особами.

Добра пригадка людям, які все ще думають нині так, гейби світ іще щонебудь думав про принца Рудольфа або цісареву Лисавету.

КОМУ ТРЕБА ЧИСТОТИ РАСИ?

Бруно Френк написав книжку про найбільшого еспанського письменника, Сервантеса, що написав повість про божевільного лицаря Дон Кіхота (історія відома в нас у віршованій формі зпід пера Івана Франка), описує Бруно Франк, як Сервантеса раз візвано в еспанський суд і як він мусів доказувати, що він Еспанець чистої крови.

Каже Бруно Френк, що якби так Сервантесови не був удався дітвацький доказ чистоти еспанської крови, еспанська література не мала би найбільшого свого літературного твору.

Анґлійський письменник Ст. Джан Ервайн, критикуючи книжку Бруна Френка, завважує: „Вимога чистоти крови у людей не новина. Вимогу чистоти крови ставлять звичайно в нечистих цілях люди, котрі не знають нічого ні про чистоту ні про расу".

ЧИСЛО ЧИТАЧІВ ТА ВПЛИВ ҐАЗЕТИ.

Кореспондент нюйорського денника „Ворлд-Телеґрам" пише, що „Нейшен" не мала ніколи понад 38,000 читачів, а „Ню Репоблик" ніколи понад 35,000 читачів.

Є це дуже мало. Бо велика щоденна ґазета нераз стратить у неділю через непогоду ще більше читачів, а тим не журиться.

Та, не дивлячись на мале число читачів, — признає кореспондент великого щоденника — „Нейшен" і „Ню Репоблик" мають дуже широкий вплив, багато більший, як про це можна би судити з малого числа читачів. Як „Нейшен" або „Ню Репоблик" скаже якусь думку, то з їх слів лишиться в громадянстві такий виразний слід, як видно слід соли в страві, навіть тоді, як кухар дасть її хочби крихітку.

Мимоволі кореспондент каже, що є ґазети, котрі щоденно викидають між людей по пів міліона примірників, а проте такого впливу не мають.

ВСЕ ТАКИ ЯКІСТЬ, А НЕ СКІЛЬКІСТЬ.

Шукаючи причини цього, кореспондент „Ворлда-Телеґраму" приходить до переконання, що „Нейшен" і „Ню Репоблик" тому мають великий вплив на вироблення опінії своїх читачів, бо вони промовляють до інтеліґенції читачів. Їх читачі це краще освічена частина громадянства, політики, редактори, священики, професори вищих шкіл, суспільні діячі, словом, люди, заняті виробнюванням опінії громадянства.

Коли ґазета кидає думку між інтеліґентних людей, це так, гейби кинути камінь у плесо. Камінь паде в одно місце, але круги від його удару об воду розходяться далеко-далеко — каже редактор „Ню Репоблик".

Він міг би повести порівнання далі й сказати: кинути думку між недумаючих людей, це так гейби кинути камінь на замерзлу воду. На хвилинку буде гук, але замерзла вода нікуди не рушиться.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПЕРЕЙШЛИ ЗІ СТАРОГО ДО НОВОГО РОДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ?

ЯКЩО НІ, ТО ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО! ЗГОЛОСІТЬСЯ ЗАРАЗ У СЕКРЕТАРЯ СВОГО ВІДДІЛУ ТА ПЕРЕДАЙТЕ ЙОМУ СВОЮ СТАРУ ГРАМОТУ ДЛЯ ВИМІНИ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Підготова до великодної збірки на Рідну Школу.

Оснувався в Ню Йорку комітет Рідної Школи для допомоги цій преважній установі в старому краю. Він уконституований так: голова Ілля Гузар, секретар д-р Демидчук, скарбник Василь Лазута, а контролори: о. Филимон Тарнавський, Василь Пуйда і Михайло Радик. Крім того ще є в комітеті о. Петро Понятишин. Комітет може рости новими членами, як зайде потреба.

В „Свободі" помістив комітет заклик: „Дайте народови світло, а він сам собі знайде дорогу!" Під тим гаслом зійшлися на рідношкільне віче в неділю, 14-го квітня, в Народнім Домі нюйорські громадяни. Не було їх багато, але свідомі своєї цілі. Мали ми обговорити конечність допомоги Рідній Школі в теперішньому часі і підготову для плянової збірки на писанку з нагоди Великодня. Вийшла комбінація: дали учасники жертву на вічу, а крім того обговорили способи збірок на Великдень і на дальший час.

Предсідник віча, Ілля Гузар, представив бесідників: Родіона Сліпого, недавнього іміґранта з рідного краю, і Василя Пуйду, українського бизнесмена, що ділом вміє говорити. Родіон Сліпий представив структуру Рідної Школи і її вплив на піднесення загальної освіти українського народу під Польщею. Василь Пуйда порівняв змагання Американців до освіти з нашими змаганнями і заявив, що дає 100 дол. на Рідну Школу, з того готівкою на місці 50 дол. о. П. Понятишин, як третій промовець, виказав історично на прикладі Німеччини, як вона визволилася зпід Наполеонського ярма через освіту і від себе зложив 100 дол. готівкою на Рідну Школу. З черги о. Ф. Тарнавський дав 25 дол. готівкою і деклярував ще 25. Тесаме зробив В. Лазута, даючи 10 дол. готівкою, а 15 деклярував. Ілля Гузар дав десятку і зараз пішла збірка між гістьми.

Як принесли до стола рахувати, промовив про значіння школи для творення нації д-р С. Демидчук. В межичасі порахували гроші і нараховували 251 дол. і 20 ц. Предс. Гузар, за намовою В. Пуйди, починає правдивий „ярмарок" на заокруглення збірки до 300 дол. Пуйда дає від себе 6 дол., йому секундує знову о. Понятишин з 5 дол., інші доскакують, але ще замало. Пуйда дає останніх 48 ц., інші від себе переганяють його і перерахували понад 300! Треба ще було на видатки, себто на заплачення салі, оголошення в газеті, і т. п. Разом зібрали 314 дол. і 38 ц.

Промовив іще про свої враження з побуту в рідному краю в часі ювилею Рідної Школи Василь Лазута, а про способи збирання жертв говорили: Зіна Лисюк, Мих. Зазуляк, сот. Іванів. Відспівали „Не пора" і розійшлись. Крім вичислених подали свої імена при жертвах: Маріян Обуховський і Анна Оновська по 6 дол., С. Демидчук, Л. Миронюк, В. Скиба, В. Хрущ по 5 дол.; Корнило Пелешок, П. Михалюк, М. Сербинський, П. Назаревич по 3 дол.; Зіна Лисюк, Ірина Тарнавська, І. Василик, М. Гуцалюк, М. Савицький, Анна Брикович, Юлія Левицька, Ст. Швець, Вас. Павлюк, Онуфрій Бахур, Прокіп Панчишин по 2 дол.; Мих. Грицковяк, і пані Шеремета по 1 дол. 50 ц.; а по 1 дол.: І. Клиса, Івахів, Окпиш, В. Пшик, І. Солтис, П. Ґула, В. Брило, пані Перестюкова, В. Ґрещуківна, Кас. Добрянський, А. Паславський, Ісаак Чарнак, Д. Матвій, гр. Войт, Катерина Медвідь, П. Гринишин, М. Ковальчук, Ол. Романишин, Юлія Бакун, М. Борис, Теод. Панчишин, спільно А. Конюх та Д. Ґураль. Решту зібрали дрібними без виказування імен.

Оголошення й галя коштували 14 дол. 38 ц., а 300 дол. переслано до Обєднання з проханням негайно вислати.

Нюйорські громадяни зволять зголоситися до секретаря в Народнім Домі із готовістю послужити при великодній збірці на Рідну Школу.

Д-р С. Демидчук.

Кухарка: — Можуть пані закинути це й нинішній зупі щось? Забагато соли, кажуть пані, було в зупі?

Пані: — Алеж де там! Ніхто того не каже — радше було замало зупи...

ПРИГАДКА ВІДДІЛОВИМ УРЯДНИКАМ

Ще є багато відділів, які ще досі не надіслали виповнених квестіонарів, потрібних для списання історії цих відділів у Пропамятній Книзі У. Н. Союза. Просимо подбати, щоб цей обовязок був негайно сповнений, а квестіонарі вислані до „Свободи" найдальше до кінця квітня б. р. Проволока спиняє працю в тім напрямі.

Просимо також зголошувати замовлення на місце для фотоґрафій, бо вже тепер треба знати, скільки на це треба місця в книжці. Пізніші зголошення не будуть могти бути узгляднені.

ІЗ „КНИГ БИТІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ"

МИКОЛИ КОСТОМАРОВА.

„Книги Битія" — це твір написаний так, як св. Письмо; кожна нова думка, чи образ має зпереду своє число, й відзначені вони окремеми новими відділами. Таких відділів у „Книзі битія" є 104. Почнинається „Книга" від сотворення світа, проходить коротко Старий і Новий Завіт, подає коротко історію всіх народів Европи, зокрема історію Славян, а далі й України. При всьому цьому скрізь Костомарів зазначує, що Українці жили все в дусі Христової віри, що Україна все „держалась Закону Божого, і всякий чужестранець, заїхавши в Україну, дивувався, що ні в одній стороні на світі так щиро не моляться Богу, як на Україні, і що коли Україна впала, то не за свої гріхи". І взагалі настрій цілого твору — релігійний, і способом писання (стилем) Костомарів старається наслідувати Святе Письмо. Він думає у цьому творі, що Україна своєю християнською правдою спасе себе і всю Славянщину, отже приписує Україні окреме післанництво, окреме завдання у світі.

Свої „Книги битія" написав Костомарів 1846 р., саме тоді, коли складалося „Кирило-Методіївське Братство". А це Братство, як відомо, проповідало думку, щоб усі Славяни творили одну державну спілку, в якій кожний славянський народ був би вільний і порядкував би своїм життям — сам. Та розгром Братства був причиною, що твір Костомарова не побачив світа. Віднайшов його 1918 р. Павло Зайцев і надрукував його в журналі „Наше Минуле" в Києві, звідтіль його передрукував окремою книжкою 1921 р. Михайло Возняк у Львові, а ми з цього видання подаємо тут вийнятки, які торкаються долі України від козацьких часів (стор. 19—22). — **Редакція „Життя і Знання".**

82. І хотіла Україна знову жити з Польщею по братерськи — нероздільно і незмісимо,[1] але Польща жодною мірою не хотіла одріктись свого панства.

83. Тоді Україна пристала до Московщини і поєдналася з нею, як єдиний люд славянський з славянським, нероздільно і незмісимо, на образ іпостасі[2] Божої нероздільної і незмісимої, як колись поєднаються усі народи славянські між собою.

84. Але скоро побачила Україна, що попалась у неволю, бо вона по своїй простоті не пізнала, що таке було цар московський, а цар московський усе рівно було, що ідол і мучитель.

85. І одбилась Україна од Московщини, і не знала, бідна, куди прихилить голову.

86. Бо вона любила і Поляків і Москалів, як братів своїх. і не хотіла з ними розбрататися; вона хотіла, щоб усі жили вкупі, поєднавшись, як один народ славянський з другим народом славянським, а ті два — з третім, і було б три Речі Посполиті в однім союзі, нероздільно і незмісимо, по образу Тройці Божої, нероздільної і незмісимої, як колись поєднаються між собою усі народи славянські.

87. Але сього не второпали[3]) ні Поляки, ні Москалі. І бачуть ляцькі пани і московський цар, що нічого не зробить з Україною, і сказали поміж собою: не буде України ні тобі, ні мені, роздеремо її по половині, як Дніпро її розполовинив: лівий бік буде московському царю на поживу, і правий бік польським панам на поталу.[4])

88. І билась Україна літ пятдесят, і єсть то найсвятійша і найславнійша війна за свободу, яка тільки есть в історії, а розділ України есть найпоганійше діло, яке тільки можна знайти в історії.

89. І вибилась з сил Україна: і вигнали Ляхи козацтво з правого боку Дніпрового, і запанували пани над бідним остатком вільного народу.

90. А на лівім боці ще держалось козацтво, але час од часу понадало у неключиму[5]) неволю московському цареві, а там петербурзькому імператорові, бо останній цар московський і первий імператор петербурзький положив сотні тисяч в канавах і на костях збудував собі столицю.

91. А Німка цариця Катерина, к...а всесвітна, безбожниця, убийниця мужа свого, востаннє доконала козацтво і волю, бо, одібравши тих, котрі були в Україні старшими, наділила їх панством і землями, понадавала їм вільну братію в ярмо і поробила одних панами, а других невольниками.

92. І пропала Україна, але так тільки здається.

— — — — — — —

95. Лежить в могилі Україна, але не вмерла.

— — — — — — —

103. ...І встане Україна з своєї могили... і озоветься до всіх братів своїх Славян, і почують крик її, і повстане вся Славянщина...

— — — — — — —

104. І Україна буде непідлеглою Річчю Посполитою... Тоді скажуть всі язики[6]), показуючи рукою на те місто[7]), де на карті буде намальована Україна: „От камень єгоже не брегоша зиждущії[8]) той бисть во главу угла".

---

1) не змішуючись.
2) істоти.
3) зрозуміли.
4) Костомарів має тут на думці Андрусівський договір із 1667 р.
5) таку, що про неї „ключ" (джерело), слава не говорить, безславну.
6) народи.
7) місце.
8) якого не зпехтували ті, що будували.

НА ВІДВІДИНИ ДО РІДНОГО КРАЮ,

Найліпша пора в році відвідати рідний край є весна і початок літа.

Лінія Кюнард Вайт Стар, власниця чотирох найбільших кораблів, що подорожують між Ню Йорком, Шербурґом і Савтгемптоном, робить спеціяльні приготування на весняну і літню подорож до рідного краю. Відпливи кораблів є так уложені, що кожний пасажир могтиме вибрати собі на відізд з Ню Йорку такий день, який йому буде найвигіднійший.

На таких відіздах буде фаховий провідник Кюнарда, що заопікується пасажирськими потребами, як: віза і пашпорти, залізничі перевози баґажу і влаштування ріжних забав на кораблі для приємности пасажирів.

На всіх кораблях пасажири знайдуть приятелів, отже кожний з них буде мати приємну подорож.

Пасажир, що купує собі шифкарту в Кюнард Вайт Стар Лайн, має нагоду купити її на місячні виплати, складаючи тільки 25% згори. (Огол.).

По товариськи. — Я ще ніколи не бачив, щоби ви бодай раз на засіданні отворили уста!

— Так? А я все позіхаю, як ви говорите!

Учитель вияснив поняття „фльора" й „фавна". Хоче знати, чи ученики зрозуміли його й питається:

— Хруцалюк! Дай мені приклад фльори й фавни!

— Заяць з бурачками, прошу пана професора!

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

THE SPORT WHIRL

CONTENDERS FOR YOUTH'S LEAGUE SPORT CHAMPIONSHIP

In response to our article which appeared in the Ukrainian Weekly in the March 29th issue, requesting all team managers to submit their season's record and particularly the intra-Ukrainian games, so as to determine the outstanding Eastern team, we are presenting, with the editor's kind permission, the outstanding letter received:

April 9, 1935

Dear Mr. Yaremko:

The dashing Cossacks, as you call them, have not played a game of basketball since February the 20th, when they captured a twin-bill at the Jamaica Presbyterian Church House. I guess that explains the reason that you haven't heard from me lately. Our season is not over as we still have hopes of playing a few games against Ukrainian teams. In the past we we were handicapped by lack of finances but this has been slightly overcome by the fact that we are able to obtain a few guarantee games. I am sure that we can arrange to go to Woonsocket, R. I. or Philadelphia or any other place where we can make a name for ourselves by playing a worthy opponent.

The Ukrainian Cossacks of Ozone Park, N. Y. have a record of 14 victories and no defeats to their credit. They have scored a total of 477 points against 222 for their opponents. The Ukrainian Cossacks averaged a total of 34 points a game against 16 points for the opposition. The highest number of points scored in a single game by the Cossacks amounted to 76. The Cossacks held five of their opponents to 10 points or less. No team scored 30 points against the Cossacks during the season. Not one player on the Ukrainian Cossacks ave ever had to leave the game because of personal fouls. George "Duke" Duzminski led the Cossacks in individual scoring by totaling 104 points. George Duzminski and John Worgul are tied for the individual high score for a single game with 24 points each to their credit. Nick Parpan is the runner-up for the individual high score in a single game with 20 points.

The Ukrainian Cossacks' Record:

Oct. 31	—Ukrainian Cossacks	22	Blue Eagles B. B. C.	20
Nov. 5	" "	19	Intermediates	6
Nov. 13	" "	34	University Five	10
Nov. 15	" "	12	Dragon A. A.	10
Nov. 24	" "	38	Bushwick M. E.	18
Nov. 27	" "	16	Elco Big Five	5
Dec. 3	" "	33	Columbia Cadets	23
Dec. 8	" "	76	Wekonka A. C.	14
Dec. 10	" "	35	Jamaica Cobras	10
Dec. 20	" "	44	All Saints	23
Jan. 10	" "	30	Long Island Lightning	20
Jan. 26	" "	57	Grace M. D.	29
Feb. 20	" "	36	Hillside Cardinals	14
Feb. 20	" "	25	Hillside Presbys	20
		477		222

Individual Scoring

(1) George "Duke" Duzminski 104; (2) John Worgul 81; (3) Peter Bilski 74; (4) Nicholas Parpan 66; (5) John Parpan 65; (6) Nicholas Sawka 40; (7) Anthony Parpan 23; (8) Paul Charny 11; (9) Eugene Charny 9; (10) John Gieda 4.

NICHOLAS SAWKA, Mgr.
Ukrainian Cossacks.

If any Ukrainian team manager can surpass the above record we suggest that he present his claim to us at once. It is evident that the Ukrainian Cossacks have not played any Ukrainian team for obvious reasons, but are willing to do so to protect their prestige. Otherwise, Manager Sawka's team shall be considered as the leading Ukrainian Amateur basketball five in the area surrounding New York City, including the Eastern New Jersey teams.

The St. Michael's Ukrainian Boys' Club of Woonsocket, R. I., managed by Mr. Steven Karas, 368 East School Street, by virtue of their two victories over the Boston Ukrainians and the forfeited New Haven Big Five game, are thereby semi-officially crowned as representatives for the New England States.

.. game between Woonsocket of the New England States and Ozone Park of the New York Districts is suggested to compare the relative strength of these sectional claimants. Arrangements should be made between the opposing managers for this intre-District game, preferrably at New Haven, Connecticut, which is a neutral floor and mid-way between both cities.

In a subsequent article the final basketball report of the Sport Division of the Ukrainian Youth's League of North America shall be presented together with the official announcement of champion teams.

ALEXANDER YAREMKO,
(Sport Director of UYL of NA)
845 Windsor Square,
Philadelphia, Pa.

ARNOLD CLAIMS WESTERN PENNSYLVANIA CHAMPIONSHIP

The Ukrainian Athletic Club of Arnold sponsored a Ukrainian Western Pennsylvania Basketball Tournament on March 31, 1935. It was managed by Mr. Russell Pituch of Arnold. The following teams participated: Ambridge, Butler, Ford City, Monessen and Arnold.

The first game was between Ambridge and Ford City. A fast-stepping Ambridge quintet, composed of former high-school players, defeated Ford City, 36 to 12. Monessen and Butler played next. Butler gave Monessen a battle, and it was not until the third quarter that Monessen was able to put itself into the lead. After a struggle to keep that lead in the fourth canto, Monessen came through with the final score of 30 to Butler's 21. Ambridge and Arnold played in the semi-finals. The lead in th's game changed hands constantly until Arnold, in the last quarter, outscored their worthy opponents, 25 to 20.

The final game was between Monessen and Arnold. Both teams were on even terms. After two minutes of playing, Arnold scored the first two points of the game. Monessen was not to be caught napping, however, and at the end of the first quarter had 11 points to their credit while Arnold had six. During the second quarter, they increased their lead, so that at the half, Monessen was out in front by a score of 22 to 13. Arnold rallied in the third quarter and was trailing by only 4 points at the end of the third quarter, 27 to 23. With about two minutes to play, Monessen was leading 35-34. After some fast playing around the Arnold basket, Arnold came through with the two winning baskets to capture the game, trophy, and all, the final score being 38-35, favor Arnold.

After the tournament, the players who participated in the games and the visitors were feted by the girls of the Arnold club.

As winners of an earlier Ambridge-Arnold game and the Western Pennsylvania Tournament, the Ukrainian Basket Ball Team of Arnold feels justified in claiming the championship of Western Pennsylvania.

JOHN DYRKACZ, Fin. Sec'y
Ukrainian Athletic Club,
Arnold, Pa.

UKRAINIAN AFFAIRS IN AMERICA

BUFFALO IS WAKING UP!

After many years of discontent and disagreement the Ukrainians of Buffalo have suddenly awakened to the fact that there is strength in union!

The Ukrainian youth of Buffalo proved this on February 24, 1935, when they held a meeting at Clemo Hall. The purpose of this meeting was, as the chairman explained, to interest the young Ukrainians in Ukrainian affairs and to bring them together, regardless of any obstacle.

Although the club started with only twelve members there is little if any doubt that it shall be a success. Since the first meeting the membership has increased to nearly thirty. I am certain that there are many more who would like to join "The Buffalo Ukrainian Club," which is a temporary name for the organization.

The following officers have been elected: John Dulinawka, President; Miss Victoria Lensky, Secretary; George Wojtowicz, Treasurer; Theodore Kowal, Sergeant-at-Arms. Both the officers and the members are working hard to make the club a success.

All persons who considered themselves youths may become members. The Constitutional Committee has not as yet announced any definite age limit. Join now and help make the name "Ukrainian" better known in Buffalo.

.. you would like to join and do not know when the next meeting is to be held, write to the Secretary of the club; she will be more than glad to give you all the necessary information.

VICTORIA LENSKY, Sec'y
177 Herman Street,
Buffalo, N. Y.

ПІМСТА.

Німецький поет Ґете, як іще був молодий, вибрався раз із князем Карлом Августом на лови недалеко Ваймару. Були в доброму настрої. Вступили до селянської хати та попросили по склянці молока. Селянка саме робила масло в маслиці. Як вийшла по молоко, побачили ловці на вікні чорного кота. Схопили його та встромили серед голосного сміху в масницю. Селянка принесла молоко. Ловці випили скоро, заплатили та вийшли. Кілька тижнів опісля прийшли оба знову до тої селянки. Князь висипав на стіл пригорщу грошей та сказав, що то за те зіпсоване масло та що сподівається, що селянка вже не гнівається. Селянка сховала гроші й відповіла: „З тим маслом то не було так зле". „Якто, то воно не зіпсувалося?" здивувався князь. „Зіпсувалося, — сміялася селянка — та я його зараз продала на двір вашої величности до Ваймару!"

Суддя: — Чи можете навести щось, що злагіднило би вам кару?

Обвинувачений: — Коли так думаєте, пане суддя, то я хотів би мати в келії якусь вигідну канапку.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

У вівторок, 16. квітня 1935, упав з пятого поверху при чищенню вікон і вбився на місці **Яків Олексишин,** член тов. ім. Михайла Грушевського, від. 150 У. Н. Союза в Питсфілд, Масс. Покійний прожив усього 32 роки. Похорон відбудеться в пятницю, 19-го квітня, в годині 9-тій рано з дому жалоби до української церкви св. Івана Хрестителя. Просимо всіх членів 150 відділу прийти і віддати останню прислугу покійному.

Вічна йому память.

О. Яремій, секр. від. 150.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 296, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. квітня, точно в годині 2-гій пополудні, в Укр. Нар. Домі під ч. 1400 Форт Еве. Проситься всіх членів явитися на тих зборах, бо є важна справа до полагодження, члени котрі ще не вписали свої діти до Союза проситься привести на збори і вписати для свого власного добра. — Б. Каліновський, предс., М. Земледух, секр.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, подає до відома, що мітінґ відбудеться в неділю, сейчас по Службі Божій, то є дня 21 квітня коло 10 години рано. Є багато справ до полагодження. Обовязком кождого члена прийти, щоб знав в чім річ. Хто з членів не заплатить місячної вкладки буде безуслівно суспендований. Пригадується тим членам, що до сего часу не виміняли свої старі грамоти на нову систему щоб то зробили сего місяця після розпорядження з головної канцелярії, таксамо проситься родичів вписати свої діти до У. Н. С. За відділ: — Захар. Волчанський, предс.; І. Чепа, кас.; І. Чепа мол. фін. секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, дня 21 квітня в гали церковній зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів, щоби всі явились на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої вкладки. Напоминається тих членів, котрі ще не змінили своїх старих грамот на нові, щоби принесли свої грамоти на мітінґ. — Н. Пецінь, предс.; Мих. Волощук, кас.; Гр. Мрикало, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

4

Арабський їздець приніс Орменови вістку про нову атаку: нагла сальва стрілів, два чорні жовніри вбиті, сторожа відстрілювалась, але ворога не видко. Так Басути давали їм другу осторогу. Ормен стиснув зуби, як вози їздців виїхали з ліса.

Як розбито табор, Бил Вест, головний фотоґраф, стрінувся з Рондою Тері. „Ви якось не боїтеся", він сказав до неї з подивом. „Вас треба подивляти; а Наомі Медисон трактує вас, як помело. Але ви кращі від неї й краще від неї граєте. Я вас люблю, Рондо! Я вас люблю!" Вона сміялась. „Тут не місце на любовні сцени!"

Майор Ґвайт трохи зажурився, побачивши, як до нього йшов ватажок сафарів. „Уважайте, як вам треба поводитися в цій ситуації", говорив він до Ормена. „Як чорні нас покинуть, будемо мати клопіт. Памятайте: життя всіх нас, і тих двох білих жінок, залежить від цього!" Ормен нахмурився та випив іще один ковток горівки.

Квамуді стояв перед ним спокійно. „Мої люди відходять". „Ви не можете відійти!" — Ормен гримнув на нього. „Ви зобовязалися видержати всю дорогу!" „Ми не зобовязалися йти в край Басутів!" Квамуді відповів. „Ми не зобовязались датися вбивати. Як ви лишаєтеся тут, ми вертаємося самі". Тома Ормен збілів з люти. „Я вас провчу, я..." — він кричав.